

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Teitl yr eitem: Adroddiad Perfformiad Aelod Cabinet Amgylchedd
Aelod Cabinet: Y Cyngorydd Dafydd Meurig
Swyddog Cyswllt: Dafydd Wyn Williams, Pennaeth Adran Amgylchedd
Dyddiad y cyfarfod: 19 Rhagfyr 2023

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad.

2. Y RHESYMAU PAM FOD ANGEN PENDERFYNIAD

Er mwyn sicrhau rheoli perfformiad yn effeithiol.

3. CYFLWYNIAD

- 3.1 Pwrpas yr adroddiad yma ydi diweddarau fy nghyd aelodau ar yr hyn sydd wedi digwydd yn y meysydd yr wyf yn gyfrifol amdanynt fel yr Aelod Cabinet dros Amgylchedd. Bydd hyn yn cynnwys amlinellu'r hyn sydd wedi digwydd hyd yma yn erbyn addewidion Cynllun Cyngor Gwynedd 2023-2028; a lle mae'r mesurau perfformiad arni.
- 3.2 Hoffwn eich atgoffa bod y materion yma eisoes wedi eu trafod mewn cyfarfod rhyngof i, y Prif Weithredwr a chynrychiolaeth o uwch swyddogion yr Adran Amgylchedd fis Tachwedd, a bod cynrychiolaeth o Bwyllgor Craffu Cymunedau hefyd wedi mynychu cyfarfod perfformiad ym mis Medi.
- 3.3 Rwy'n fodlon gyda'r cynnydd hyd yma ar y prosiectau y mae'r Adran yn arwain arnynt yng Nghynllun y Cyngor ynghyd a gwaith swyddogion yr Adran yn ngwaith dydd i ddydd Gwasanaethau'r Adran Amgylchedd.

4. BLAENORIAETHAU CYNLLUN CYNGOR GWYNEDD 2023-2028

Mae'r Adran yn arwain ar bump o flaenoriaethau yng Nghynllun y Cyngor 2023-2028. Mae dau ym maes trafniadaeth a bydd Pennaeth Cynorthwyol yn cychwyn gyda'r Adran ym mis Ionawr a fydd yn allweddol i gynorthwyo gyda'r gwaith o barhau i yrru'r blaenoriaethau penodol yma yn eu blaen. Crynhoir y cynnydd ym Mlaenoriaethau Cynllun y Cyngor isod:

4.1 Rheolaeth ail gartrefi a llety gwyliau tymor byr

- 4.1.1 Fel rhan o ymdrechion i gael gwell rheolaeth ail gartrefi a llety gwyliau tymor-byr, mae'r Adran Amgylchedd yn arwain ar y gwaith o baratoi Cyfarwyddyd Erthygl 4 ar gyfer Ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd.

- 4.1.2 Byddai gweithredu Cyfarwyddyd Erthygl 4 yn galluogi'r Cyngor i fynnu fod perchnogion eiddo yn Ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd yn derbyn hawl cynllunio cyn newid defnydd eu heiddo yn ail gartref neu lety gwyliau tymor-byr.
- 4.1.3 Cynhaliwyd cyfnod ymgynghori cyhoeddus am gyfnod o 6 wythnos, a ddaeth i ben ar 13 Medi. Derbyniwyd ymateb sylweddol i'r ymgynghoriad, ac mae'r gwaith yn parhau i ddadansoddi'r holl sylwadau a rhoi ystyriaeth deilwng i'r ymatebion a dderbyniwyd.
- 4.1.4 Yn dilyn y broses ddadansoddi, bydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet am benderfyniad yn ystod misoedd cynnar 2024.
- 4.1.5 Mae'r gwaith yma yn ddigynsail, ac yn derbyn cefnogaeth gan Lywodraeth Cymru ar gyfer ardal Dwyfor o'r sir.

4.2 Cynllun Datblygu Lleol Newydd

- 4.2.1 Bwriad cyflwyno Cynllun Datblygu Lleol newydd ar gyfer ardal awdurdod cynllunio Gwynedd fydd cyfarch anghenion tai, cyflogaeth, cymdeithasol ac amgylcheddol trigolion y sir dros y 15 mlynedd nesaf.
- 4.2.2 Mae Gweithgor Polisi Cynllunio wedi ei sefydlu, er mwyn cefnogi'r broses o greu a chynnal y Cynllun Datblygu Lleol.
- 4.2.3 Ystyriwyd Cytundeb Cyflawni drafft y Cynllun Datblygu Lleol gan y Gweithgor. Yn dilyn cydsyniad y Cabinet, cynhaliwyd cyfnod o 6-wythnos o ymgynghori cyhoeddus ar y Cytundeb Cyflawni, sydd wedi dod i ben ar 7 Rhagfyr. Mae gwaith yn cychwyn i ystyried yr ymatebion.
- 4.2.4 Disgwylir y bydd adroddiad ar yr ymgynghoriad yn cael ei ystyried gan y Gweithgor Polisi Cynllunio ym mis Ionawr, cyn derbyn ystyriaeth y Cabinet ac yna'r Cyngor llawn ym mis Mawrth 2024.

4.3 Gwastraff ac Ailgylchu

- 4.3.1 Mae gwaith trawsnewid sylweddol yn digwydd ym maes gwastraff ac ailgylchu, er mwyn gosod sylfaen a gwydnwch i'r dyfodol wrth anelu at darged heriol Llywodraeth Cymru o ailgylchu 70% o'n gwastraff erbyn 2025.
- 4.3.2 Mae'r gwaith wedi bod yn canolbwyntio ar sicrhau cymhwysedd arweinyddion fîm, yn enwedig, sicrhau trefniadau dychwelyd i'r gwaith mwy effeithiol fel rhan o'r ymdrechion i wella lefelau salwch a dibyniaeth ar oramser. Mae strwythurau swyddfa gefn wedi gwella yng ngogledd y sir dros y misoedd diwethaf, gyda bwriad i ymestyn trefniadau tebyg i dde'r sir yn y flwyddyn newydd a fydd yn gwella gallu i ymdrin yn amserol i ymholiadau.
- 4.3.3 Gyda Rheoliadau Ailgylchu yn y gweithle yn dod i rym o fis Ebrill, mae gwaith yn digwydd i sicrhau fod trefniadau'r Gwasanaeth Gwastraff Masnachol yn barod ar gyfer y newid fydd yn effeithio ar holl gasglwyr gwastraff ac ailgylchu o fusnesau, elusennau a sefydliadau cyhoeddus.

4.3.4 Mae trafodaethau wedi cychwyn gyda Wrap Cymru a Llywodraeth Cymru i adolygu trefniadau a phrosesau trin gwastraff a sicrhau y bydd gan Wynedd gyfleusterau fydd yn cyfarch anghenion i'r dyfodol a'n bod yn gallu trin ein deunyddiau ailgylchu i safon. Bydd y gwaith yma yn parhau dros y misoedd nesaf.

4.4 Teithio Llesol

4.4.1 Fel yr adroddwyd yn flaenorol, mae'r Cyngor wedi sicrhau £1.2 miliwn o gyllid Teithio Llesol gan Lywodraeth Cymru eleni ar gyfer gwedd gyntaf Llwybr Ffordd Penrhos, ger Bangor. Mae gwaith paratoadol wedi ei gynnal dros y misoedd diwethaf, gyda gwaith ar y ddaear yn cychwyn o gyffordd Coed Mawr i gyffordd Coed y Maes.

4.4.2 Mae'n bwysig tanlinellu fod gwireddu cynlluniau teithio llesol yn ddibynnol iawn ar sicrhau cefnogaeth ariannol gan Lywodraeth Cymru. Golyga hynny gydymffurfio gyda gofynion penodol wrth gyflwyno ceisiadau, ac mae swyddogion y Cyngor yn trafod gyda Thrafnidiaeth Cymru sut gellir cryfhau cynlluniau er mwyn ceisio sicrhau cyllid i'r dyfodol.

4.4.3 Y prif gynlluniau sydd dan ystyriaeth i'w datblygu a'u cyflwyno fel rhan o gais am gyllid yn y cyfnod nesaf ydi llwybrau Afonwen i Chwilog, Tywyn i Aberdyfi, ac ail wedd cynllun Ffordd Penrhos ym Mangor. Mae gwaith pellach i'w wneud ar gynlluniau posib i gysylltu Caernarfon a Bethel a Chaernarfon a Llanrug.

4.4.4 Wedi sicrhau £280,00 o gronfa Llwybrau Diogel Mewn Cymunedau, mae gwaith dylunio wedi ei gwblhau ar gynllun i wella darpariaeth cerdded a beicio ger Ysgol Godre'r Berwyn yn Y Bala, a disgwylir i'r gwaith fynd allan i dendr yn fuan. Mae gwaith hefyd yn edrych ar gynlluniau Llwybrau Diogel Mewn Cymunedau mewn sawl ardal arall ar hyn o bryd er mwyn gallu cyflwyno cais am gefnogaeth ariannol ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf.

4.4.5 Mae gwaith paratoadol wedi ei gynnal ar welliannau i Lôn Las Ogwen, gyda £1.8 miliwn wedi ei sicrhau o gronfa Ffyniant Bro. Mae dyluniadau i osod pontydd newydd ger Porth Penrhyn wedi ei wneud, gyda'r gwaith bellach wedi cychwyn ar y safle ym Mangor. Mae swyddogion hefyd yn edrych ar waith i uwchraddio Pont Sarnau ger Bethesda a sicrhau gwell cyswllt i feicwyr â llwybrau eraill yn yr ardal.

4.5 Trafnidiaeth Gyhoeddus

4.5.1 Mae gwaith o adolygu'r ddarpariaeth trafnidiaeth gyhoeddus yn y sir wedi ei gwblhau, ac amserlenni newydd wedi eu cyflwyno ar sail hynny yn ardal Dyffryn Nantlle a Chaernarfon. Bydd amserlenni gweddill y sir yn mynd allan i dendr yn fuan, gyda'r bwriad fod gwasanaethau newydd Meirionnydd yn cychwyn yn fuan yn 2024, a Dwyfor erbyn Ebrill.

4.5.2 Fel rhan o'r amserlenni newydd sydd eisoes yn eu lle, mae ymdrechion wedi eu gwneud i sicrhau cysylltiadau rhwng bysiau a threnau er mwyn creu posibilïadau teithio ehangach.

- 4.5.3 Mae'r amserlenni wedi eu teilwra i fod yn fwy cynaliadwy er mwyn ceisio cynyddu posibiladau teithio i ardaloedd gwledig, gan geisio cynnig gwasanaethau i gyfarch anghenion mwy o gymunedau nag yn y gorffennol.
- 4.5.4 Mae'n braf hefyd i allu nodi fod gwasanaethau bws y Sherpa yn parhau i ennyn cydnabyddiaeth allanol. Mae'r gwasanaeth ar ei newydd wedd wedi cyrraedd rhestr fer sawl gwobr cludiant dros y misoedd diwethaf gan ennill gwobr arian 'Bysiau Hamdden' yng Ngwobrau Bysiau'r Deyrnas Gyfunol, ac yn cael ei nodi fel enghraifft o ymarfer dda gan arbenigwyr trafndiaeth annibynnol.
- 4.5.5 Datblygiad cyffrous arall ydi bysiau trydan y T22, a fydd yn cynnig gwasanaeth pwysig ar hyd llwybr Blaenau Ffestiniog – Porthmadog – Caernarfon. Yn dilyn datrys rhai materion ymarferol, mae gwaith yn bwrw ymlaen a bydd pob ymdrech i sicrhau y bydd y bysiau yn weithredol mor fuan â phosib yn y flwyddyn newydd. Yn y cyfamser, mae gwasanaeth dros dro yn weithredol rhwng Porthmadog a Chaernarfon.
- 4.5.6 Yn dilyn cefnogaeth ddigynsail i'r maes cludiant yn ystod y pandemig, mae swyddogion y Cyngor yn parhau i gydweithio gyda Thrafnidiaeth Cymru ar sail ranbarthol, er mwyn ceisio dylanwadu ar y pecyn ariannol fydd ar gael o Ebrill 2024. Mae ansicrwydd yn parhau ar hyn o bryd am lefel y cyllid fydd ar gael i gynghorau Cymru yn ei gwneud yn heriol iawn i flaengynllunio gyda hyder ar gyfer y cyfnod nesaf.

5. PERFFORMIAD

Rwy'n amlinellu isod y prif faterion sy'n deillio o berfformiad yr adran yn y cyfnod diweddaraf. Nid yw'r wybodaeth yn cyfeirio at bob gwasanaeth yn yr adran, gan amlygu'r rhai hynny y teimlwn fod angen tynnu eich sylw atynt.

Gwastraff ac Ailgylchu

- 5.1 Ar hyn o bryd, rydym yn rhagori ar y targed cenedlaethol i ailgylchu 64% o'r gwastraff a gesglir yng Ngwynedd, ond gyda tharged yn cynyddu i 70% erbyn Mawrth 2025, mae gwaith i'w wneud er mwyn cyrraedd y ffigwr heriol yna.
- 5.2 Mae'r Cyngor yn didoli'r deunydd ailgylchu a gesglir, ac yn derbyn incwm am ddeunydd fel poteli plastig ac ati. Mae'n werth nodi ein bod yn gwbl ddibynnol ar y farchnad a bod y pris am ddeunyddiau yn gallu newid yn sylweddol. Mae ansawdd y deunydd hefyd yn cael effaith ond mae'n werth nodi fod ffigyrau am boteli plastig er enghraifft wedi lleihau o £400 y dunnell ar ei anterth, i £200 y dunnell fis Mai eleni ac yn £20 y dunnell yn ôl y ffigyrau diweddaraf.
- 5.3 Fel y cyfeiriwyd wrth adrodd am Flaenoriaeth Gwella'r maes Gwastraff ac Ailgylchu, rydym yn monitro'r nifer o ymholiadau sy'n ymwneud â methu casgliadau gwastraff a braf gallu adrodd fod tuedd cyffredinol fod y sefyllfa

yn gwella. Er hynny, mae bwriad i addasu'r mesurydd er mwyn i ni allu bod yn monitro'r gwir effaith ar drigolion a sicrhau fod y gwasanaeth yn cyfarch anghenion pobl Gwynedd.

Gwarchod y Cyhoedd - Llygredd a Thrwyddedu

- 5.4 Mae'r Gwasanaeth yma yn sicrhau fod gweithgareddau trwyddedig yn ymwneud â thacsis, alcohol, gamblo ac adloniant yn cael eu darparu mewn modd sy'n gwarchod y cyhoedd a chefnogi busnes.
- 5.5 Mae llawer mwy o geisiadau trwyddedu cerbydau tacsï yn cael eu cyflwyno trwy system ar-lein ar wefan y Cyngor bellach. Ond gan fod y drefn yn newydd i nifer o ymgeiswyr, mae yna oedi gyda rhai ceisiadau gan fod gwybodaeth yn cael ei gyflwyno yn anghyflawn neu angen rhagor o wybodaeth.
- 5.6 Wrth fesur yr amser a gymerir i brosesu cais, mae swyddogion bellach yn nodi'r amser pan mae'r cais cyflawn wedi ei gyflwyno. Mae hyn yn rhoi adlewyrchiad tecach o'r amser mae'r gwasanaeth yn ei gymryd i ddelio gyda cheisiadau a oedd yn 8 diwrnod ym mis Hydref.

Gwarchod y Cyhoedd - Bwyd a Diogelwch

- 5.7 Mae'r Gwasanaeth Bwyd a Diogelwch yn sicrhau fod bwyd a diod sy'n cael ei werthu i'w fwyta a'i yfed yn ddiogel i'r cyhoedd ac yn cydymffurfio gyda gofynion cenedlaethol.
- 5.8 Mae'r ffigyrau diweddaraf yn dangos fod y mwyafrif llethol o fusnesau bwyd yng Ngwynedd yn parhau i gyrraedd safonau hylendid bwyd disgwylidig. O'r 2,064 o fusnesau bwyd sy'n destun y drefn sgorio, roedd 99% yn cyrraedd safon hylendid bwyd boddhaol neu uwch (sgôr o 3 neu uwch), gyda 26 ddim yn cwrdd â'r safon (1%). Mae'n bwysig nodi fod y Gwasanaeth yn ail-ymweld pob eiddo sy'n derbyn sgôr o 2 neu is o fewn 3 mis o'r archwiliad gwreiddiol er mwyn sicrhau fod safonau wedi gwella.
- 5.9 Er hyn, mae swyddogion y Gwasanaeth yn parhau i ddelio ag ôl-groniad archwiliadau safonau bwyd am fod eu gwaith wedi newid i ganolbwyntio'n llwyr ar atal lledaeniad Covid-19 yn ystod y pandemig. Yn ogystal, mae swyddogion profiadol wedi ymddeol sydd wedi golygu bwch yn nifer y staff cymwysedig i gynnal holl agweddau'r gwaith.
- 5.10 Mae'n braf adrodd fod swyddogion newydd wedi eu penodi ac yn cychwyn ar gymhwyso fel y byddant yn gallu ymgymryd â dyletswyddau diogelwch bwyd swyddogol. Bydd hynny'n cymryd amser i gwblhau, ond mae'n galonogol fod y Gwasanaeth wedi gallu penodi swyddogion i'r maes mewn cyfnod heriol o ran staffio.

Cynllunio

- 5.11 Mae'r Gwasanaeth wedi llwyddo i recriwtio 2 o hyfforddeion newydd sydd wedi cychwyn yn eu gwaith dros y misoedd diweddar.

- 5.12 Dengys y ffigyrau diweddaraf am yr amser mae'n ei gymryd i benderfynu ar gais cynllunio, fod y perfformiad yn parhau i wella o'i gymharu gyda'r cyfnod blaenorol.
- 5.13 Mae'r perfformiad ers mis Ebrill eleni yn dangos ei fod wedi cymryd cyfartaledd o 84 diwrnod i benderfynu ar geisiadau cynllunio, o'i gymharu â 92 diwrnod yn 2022/23, a 103 diwrnod yn 2021/22.
- 5.14 Mae'r capasiti ychwanegol hefyd wedi bod o gymorth gyda gwaith gorfodaeth y Gwasanaeth Cynllunio. Mae swyddog profiadol wedi ei symud i ganolbwyntio ar waith gorfodaeth am gyfnod, ac er bod gwaith ymgyfarwyddo gyda'r maes mae arwyddion cynnar o welliant.

Pridiannau Tir

- 5.15 Mae fîm Pridiannau Tir yn darparu gwybodaeth chwiliadau ar gyfer unrhyw un sy'n dymuno prynu eiddo neu dir o fewn Gwynedd, gyda'r bwriad o roi cymaint o wybodaeth â phosib i ddarpar brynwyr.
- 5.16 Fe gofiwch i mi sôn yn yr adroddiad diwethaf, fod swmp y gwaith o drosglwyddo data i system newydd genedlaethol i ymdrin â chwiliadau wedi ei gwblhau, sydd wedi galluogi rhyddhau mwy o gapasiti i'r chwiliadau ac ymateb yn amserol i ymholiadau.
- 5.17 Yn sgil hynny, mae'n braf gallu adrodd fod yr amser i brosesu ceisiadau pridiannau wedi sefydlogi o'i gymharu gyda'r cyfnod heriol y llynedd. Hyd yma, mae'r cyfartaledd amser prosesu ar gyfer 2023/24 yn 31 diwrnod, o'i gymharu â 38 diwrnod y llynedd.

6. SEFYLLFA ARIANNOL/ARBEDION

- 6.1 Roedd adroddiad Cyllideb Refeniw 2023/24 – Adolygiad Diwedd Awst 2023 a ystyriwyd gan y Cabinet ar 7 Tachwedd yn rhagweld y bydd yr Adran gorwario £511,000 erbyn diwedd y flwyddyn.
- 6.2 Mae cyfuniad o resymau am y gorwariant tebygol, yn cynnwys y tueddiad blynyddol o orwariant yn y maes casglu gwastraff ac ailgylchu. Er, mae'n deg nodi fod y ffigwr a ragwelwyd ar gyfer 2023/24 yn cymharu â gorwariant o £1.4 miliwn yn 2022/23 ym maes gwastraff.
- 6.3 Fel sydd wedi ei adrodd, mae adolygiad cynhwysfawr wedi adnabod gwelliannau i'w gweithredu sydd o gymorth wrth ddod a'r gwariant dan reolaeth. Fodd bynnag, mae hyn yn brosiect hir dymor ac ni fydd yn debyg y bydd modd dod i sefyllfa gyllidol niwtral o fewn 12 mis.
- 6.4 Mae targed cynlluniau arbedion yr Adran ar gyfer 2023/24 yn £319,188. Mae gwaith yn bwrw ymlaen ar y cynlluniau yma, sydd un ai wedi eu gwireddu neu ar drac i'w gwireddu erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

Barn y swyddogion statudol**Y Swyddog Monitro:**

Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Pennaeth Cyllid:

Rwyf yn fodlon fod yr adroddiad yn adlewyrchiad teg o sefyllfa ariannol yr Adran Amgylchedd.